

! EESMÄRK

Nimetab kolm rahvakalendri tähtpäeva ja kirjeldab lühidalt nende tähendust.

✓ LÄBIVIIMINE/KONTROLL

Juhendaja selgitab tuntumaid rahvakalendri tähtpäevi ja nende tähendust.

Näiteks:

- **TUHKAPÄEV** – tuhapäev on vastlapäevale ehk lihaheitele järgnev kolmapäev - liikuv püha, 40 päeva enne ülestõusmispühi: Tuhkapäevaga algab suur paast, mis kestab kuni lihavõtte- ehk ülestõusmispühadeni. Juba 7. sajandi lõpul on tähistatud tuhkapäeva tuha pähe riputamise, millest lähtub päeva nimetus ja rida kombeid, mis väljendavad puhastamist ja kõige kurja eemale tõrjumist. Eeskätt on viidud tuhka põllule ja aeda, mõnikord on sel päeval kogutud tuhka hoitud istutamise ajaks või kasutatud lehelise keetmiseks. Oluline oli tubade puhastamine ja nn laiskuse või nn tuhapoisi väljapeksmine. Eestis on kohati säilinud komme teha inimkuju ehk nn tuhkapoiss, mis viiakse salaja teise pere ukse taha, sealt jälle edasi. Kelle ukse taha kuju lõpuks jääb, see pere on kogu aasta pilkealne laiskuse ja lohakuse pärast või koguni kannatabki laiskuse käes. Maagilistel põhjustel olid keelatud mitmesugused tööd ja toimetamised, eriti juuste kammimine. Ka tule süütamine ja kaua ärkvel olemine olid keelatud. Seevastu ärgata tuli varakult, sest muidu sai sinust aastaks tuhakott.
- **TOOMAPÄEV** – 21. detsember: Toomapäev langeb enam-vähem talvise pööripäevaga kokku ja on päikeseaasta lõupäev - see on ülioluline kriitiline pöördepunkt. Skandinaavias algas toomapäeval uus aasta. Asudes skandinaavia ja germaani mõjualal on mõlemast eesti rahvakalendris jälgi. Toomapäev on oluline kurjade jõudude peletamise, valgusele ja päikesele uue jõu kindlustamise poolest. Tähtpäev on säilitanud mitmeid muistseid tavaid ja saanud juurde kristlikke motiive. Oluline oli mustuse ja laiskuse minema saatmine kaltsu- ja õlenukkudena. Pesti kerisekive ja puhastati majapidamist. Toomapäevast alates suuremaid töid ei tehtud, sest oli alanud jõuluaeg.
- **KOLLETAMISPÄEV** – 14. oktoober: Kevadise künnipäeva sügisene vaste. Rahvakalender jagas aasta vastavalt olulistele töödele kas neljaks või kaheks võrdseks osaks ja kolletamispäev märkis arvatavasti talve algust looduses. Päeva kohta on märkmeid üksnes varasemates trükistes, kus seda nimetatakse ajaks, mil lehed ja vili on oma värvi muutnud.

Katsenõue on täidetud, kui noorkotkas nimetab kolm rahvakalendri tähtpäeva ja suudab selgitada nende sisu.

📖 SOOVITUSED

- ▶ Anda noorkotkastele valida mitmeid erinevaid rahvakalendri tähtpäevi. Raskusastme tõstmiseks paluda tähtpäevad panna ajalisel järjekorras.
- ▶ Käia koos marti ja kadrit jooksmas, korraldada vastlapäeva tähistamist.
- ▶ Rääkida võimalikest peretraditsioonidest seoses rahvakalendri tähtpäevade tähistamisega.
- ▶ Valida rahvakultuuri tähtpäevadest olulisemaid, tutvustada neid ja korraldada mõni aktiivne mäng.
 - *Panna lauale ritta sildid rahvakultuuri tähtpäevade nimedega, sekka mõned olematud (nt marinapäev, suur rõõmupäev), ning paluda arvata, mis kalendrikuusse need päevad jäävad.*
 - *Mängida mõistatamismängu – jagada osale mängijaist sedelid tähtpäevade nimetustega ning paluda neil kehakeeles edasi anda sel päeval toimuvat – teistele jääb äraarvamisrõõm.*
 - *Paluda joonistada tähtpäevadest koomikseid ning järgmisel koondusel need pealkirjastada.*
- Nutitelefonil app „Rahvakalender“
- Rahvakalendri tähtpäevade selgitused www.folklore.ee